

Un nou institut de cercetări, o nouă speranță pentru horticultura românească

(A new research institute, a new hope for the Romanian horticulture)

DORU PAMFIL

Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară, Calea Mănăștur nr. 3, Cluj-Napoca

After six years of fighting with bureaucracy and constructors, a new Institute for Advances Horticulture Research in Transylvania was inaugurated at the Life Sciences University in Cluj-Napoca. The building has an innovative architecture and includes 46 laboratories distributed on 6 levels, on a total of 10.000 sqm. The institute is equipped with up to date facilities for all fields of horticultural research, through a 15 mil € infrastructure EU project. The project also includes two greenhouses of 2.100 sqm., a modernised orchard for a collection of 80 fruit tree genotypes and facilities for a gene bank (seeds, in vitro storage, cryopreservation).

Keywords: Horticulture, Research infrastructure, Gene bank

La începutul acestui mileniu, Comisia Europeană lansa provocarea ca, până în 2010, EU să devină cea mai dezvoltată economie bazată pe cunoaștere, ideal cunoscut ca obiectivul Lisabona. Animați de această perspectivă și entuziasmați de primele proiecte de infrastructură de cercetare, cu bani integral europeni, în 2009, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară (USAMV) din Cluj-Napoca a participat, la competiție, cu Institutul de Cercetări Avansate Horticole din Transilvania. Proiectul dorea să consolideze strategia de dezvoltare a USAMV ca universitate de cercetare și să adauge, la Institutul de Științele Vieții și la Centrul de Cercetări pentru Biodiversitate, încă o infrastructură modernă, destinată cercetării în horticultură, un domeniu vital pentru economia acestei regiuni.

Proiectul a debutat cu succes și a obținut, la evaluarea Comisiei Europene de la Bruxelles, cel mai mare punctaj (98), fiind aprobată întreaga sumă solicitată: 15 milioane euro. Din păcate, euforia a fost repede umbrită de impunerea semnării contractului pentru doar 45 milioane lei, o reducere a bugetului de aproape 20%, în condițiile menținerii tuturor obiectivelor inițiale.

Proiectul a demarat în 2010, cu binecunoscuta licitație pentru prețul cel mai mic; licitația a dat câștig de cauză constructorului care, la termenul de finalizare a imobilului, a "reușit" doar să intre în insolvență. După alți trei ani de eforturi continue, uneori zadarnice, în vara acestui an, Institutul a putut

fi recepționat și datorită unei substanțiale contribuții financiare a universității. În 29 octombrie 2016, am avut onoarea de a avea, la inaugurare, înalți demnitari ai guvernului, Institutul fiind una dintre investițiile din mediul universitar cu cele mai mari fonduri europene absorbite. Întâlnirea cu premierul Dacian Cioloș a prilejuit și rememorarea perioadei sale de studenție la Facultatea de Horticultură, absolvită în 1994. Bucuria de a reveni într-o universitate, de a cărei evoluție este mândru, a fost secondată și de mulțumirea de a fi fost numit, anul trecut, *Profesor Honoris Causa*, cu ocazia celei de a 145-a aniversări a USAMV Cluj-Napoca.

În mod cert, finalizarea și inaugurarea Institutului este o reușită indiscutabilă, pe care presa s-a grăbit să o reducă la un eveniment nefericit: înghesuiala de la tăiatul panglicii. Informațiile despre obiectivele institutului, despre perspectivele de dezvoltare sau despre dotările de excepție au fost considerate ca neinteresante. Pentru a suplini acest deficit de informație, rândurile de față prezintă câteva date referitoare la Institut, construcție care, în peisajul actual al realizărilor de acest fel, merită interes măcar pentru finalizarea și depășirea obiectivelor asumate la începutul proiectului.

Institutul are o arhitectură deosebită, diferită de tiparul comun al fațadelor drepte de sticlă. Clădirea îmbină volumele decupate pentru terase verzi, cu spațiile generoase de cercetare și de depozitare, serele climatizate din interior și serele tehnologice de

la ultimul etaj al clădirii cu biblioteca și amfiteatrul. Suprafața desfășurată a Institutului a depășit-o pe cea a proiectului inițial și a ajuns la 9.780 mp desfășurați pe 6 nivele, suprafață la care s-au adăugat 1.800 mp de terase înierbate, inclusiv acoperișul. Clădirea se așază armonios între parcul silvic și livada universității, modernizată cu ajutorul acestei

finanțări. Acest proiect complex a permis, pe lângă crearea a 46 laboratoare și dotarea Centrului de Cercetări pentru Biodiversitate cu echipamentele necesare înființării unei bănci de gene (semințe, cultură *in vitro* și criostocare), precum și construcția a două sere de 2.100 mp pentru cercetările floricole și cele legumicole.

Institutul oferă dotări moderne de peste 3.5 milioane euro pentru cercetări în toate domeniile horticole (pomicultură, viticultură, legumicultură, floricultură), dar și pentru cercetări fundamentale în domeniul geneticii, ameliorării, biotehnologiilor, microscopie electronică sau domenii conexe (peisagistică, silvicultură, cadastru horticol, tehnologiile horticole etc.). Dotările sunt de ultimă generație, multe vor fi unice în România și vor permite, până în 2020, accesul a minimum 550 de utilizatori. Seria aceasta include, pe lângă cercetătorii proprii, pe cei ai unor stațiuni din Transilvania, cadrele didactice ale universității noastre și ale altor universități clujene, precum și colegi din Uniunea Universităților de Științe Vieții (USAMV-urile din țară). Suntem convinși că studenții și doctoranzii vor fi încântați să lucreze în condiții și cu dotări asemănătoare celor din universitățile europene de prestigiu. În acest scop, au fost alocate și spații generoase de birouri pentru studiu și documentare, dar și facilități pentru servitul mesei sau pentru relaxare.

Institutul are un consiliu managerial și o nouă strategie de abordare a cercetării în consens cu cerințele horticole ale producătorilor și consumatorilor, și urmează să dezvolte proiecte de cercetare solicitate de partenerii externi. În strategia de dezvoltare, vor avea prioritate cercetările aplicative (prin cointeresarea directă a horticultorilor sau a

industrii de profil), fără a se neglija cercetările fundamentale și cele interdisciplinare. Este vorba de o abordare pragmatică, definită de noua politică a Comunității Europene, politică ce presupune renunțarea la obiectivul Lisabona și lansarea de programe cu orizontul 2020 pentru cercetare în colaborare cu mediul de afaceri.

Obiectivele Institutului presupun și contractarea a minimum 5 proiecte europene și angajarea a 8 noi cercetători, sarcini care urmează a fi îndeplinite în următorii cinci ani. Orientat spre noua politică de finanțare a cercetării în conjuncție cu nevoile concrete ale mediului economic, Institutul reprezintă un cadru propriu formării de noi cercetători, de noi produse și tehnologii horticole avansate, de publicații și brevete de succes, precum și un suport solid pentru formarea studenților și a doctoranzilor într-un climat dedicat inovării și transferului tehnologic. Pentru a participa activ la noua ”circulație a inteligențelor” care, în viziunea UE, ar trebui să înlocuiască disputa pentru ”creiere câștigate sau pierdute” (*brain gain vs brain drain*), Institutul vizează și o internaționalizare a activității de cercetare. În plus, se dorește și promovarea unor specializări inteligente pentru a putea valorifica cercetările și rezultatele lor în mediul academic și economic, la nivel regional, național, dar și european.

Autor corespondent :dpamfil@usamvcluj.ro